

josip pavlović

galerija
josip
račić

ive
šimat
banov

Postoje sudbine u umjetnosti (kao i u životu, uostalom) što šire za-
bludu o svojim skromnim učinci-
ma i doprinosima, premda bi uz
koju plaćenu misu mogli svijetliti
kao i sva svjetla na kandelabrima
hrama vrijednosti. Mi, jasno, ne
možemo ni pobrojati, ni evidenti-
rati sve tihe vrijednosti i sve dis-
kretne tragove ozbiljnih putnika i
njihove znamenite skromnosti. To
pripada vojskama spasa, misionari-
ma milosrđa. Mi smatramo sre-
ćom otkriti makar i jednog pra-
vednika što se bezrazložno odlučio
na šutnju, pun grizodušja i (da-
nas) nepreporučive samokritičnosti.
U galeriji koja nezasluženo nosi ime
velikog i tragičnog hrvatskog sli-
kara, a koja ima, budimo otvoreni
i poprilično blagi, sumnjivu izlož-
benu i programatsku koncepciju i
koja čini ustupke što je odvođe u
sive horizonte, direktno ugrožava-
jući i nagrizaajući njezin moralni
lik, prošla je i izložba slikara Jo-
sipa Pavlovića. Izložba kao jedna
od rijetkih časti za ovu galeriju.

Premda nam nije cilj nabrajati in-
ventar Pavlovićevih »putokaza«,
»prometnih znakova« slike, mi im
ipak utvrđujemo emocionalni ekvi-
valent, vrijednost psiholoških re-
fleksa i egzistencijalnu uvjerljivost
koja nas uvlači u zbiljski prostor
vlastitosti. S nužnom odbojnošću
spram svakog definiranja svrsta-
vamo toga umjetnika u slikare eg-
zistencijaliste koje ne zavode ni
mogućnost teme ni sposobnost ru-
ke.

Ali ne određujući toga slikara po
onome što nije već po onome

što jest, utvrđujemo velikog
nostalgičara, osjetljivog tragača za
ambijentalnim i predmetnim frag-
mentima kao razbijenim relikvija-
ma osjeta. Njegov je put obilježen
tamnom paletom s fragmentarnim
ikoničkim naznakama koje više na-
slučuju a manje definiraju motiv
(*Brođ, Skidanje vrata, Pod sunco-
branom*) ili šire spoznaju do pej-
zažnih i atmosferskih signuma i
odrednica. Preferiranje magličaste
i omekšane palete, mekih prijelaza,
(gotovo) pretapanja motiva u
motiv, motiva u atmosferu, rezul-
tira cjelovitošću emocionalnog stan-
ja putem fragmenata koji su na-
ravni oblik duha i istodobno me-
tafore raspoloženja. Izlomljeni i o-
štro sukobljeni rubovi predmeta s
atmosferom slike uspostavljaju
temporalno i prostorno jedinstvo
— saučesničku prisutnost na trgu,
za stolom, pod suncobranom... To
su autobiografske vrijednosti tra-
ga, staza melankoličnog šetača pe-
riferijom, uz fasade, čovjeka pre-
puštena ugođaju a ne stvarima, sje-
ti a ne afektu.

I na kraju, ustvrdimo poput Dra-
gana Kalajdžića »zastrašujuće vi-
soku« cijenu koju plaća ovaj um-
jetnik. Nije teško dokučiti o kojoj
cijeni govori Kalajdžić. O cijeni
koju plaćaju sve skromnosti i sve
osame u vremenu koje za njih gu-
bi sluh. Ali ako je ta cijena plaće-
na ovako suvislim likovnim nači-
nom, zavređuje dužnu pažnju ma
koliko ljubila tišinu, ma koliko
svojom šutnjom neupadljivo bivst-
vovala među bukačima.